

CHÍNH SÁCH NGOẠI THƯƠNG TRONG NHỮNG NƯỚC ĐANG PHÁT TRIỂN

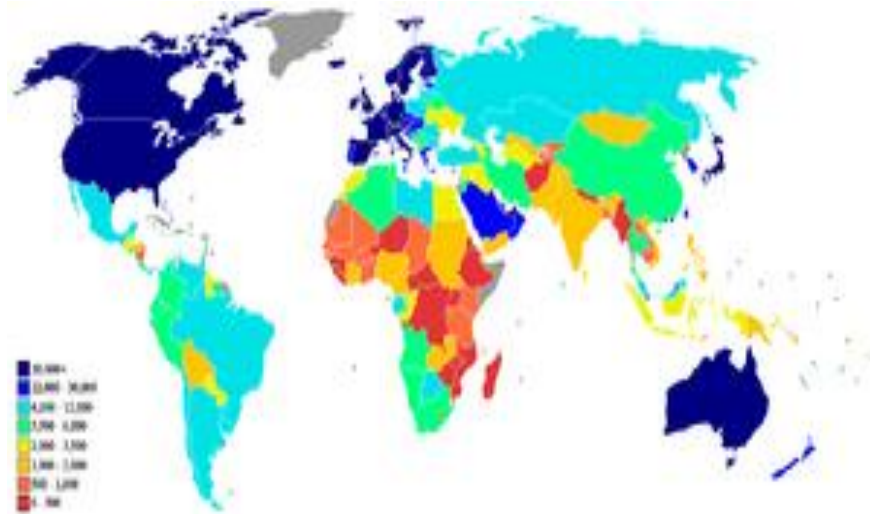
GIỚI THIỆU

- Những nước nào là nước đang phát triển ?
 - Không có định nghĩa rõ ràng
 - Những nước có mức thu nhập trung bình và thấp
 - Mức sống thấp so với những nước phát triển
- Mục tiêu của chính sách ngoại thương
 - Thúc đẩy công nghiệp hóa

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

THU NHẬP BÌNH QUÂN TRÊN ĐẦU NGƯỜI

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

THU NHẬP BÌNH QUÂN TRÊN ĐẦU NGƯỜI

- GDP đầu người, 2010 (đô la)
 - Hoa Kỳ 47.000
 - Nhật Bản 42.500
 - Đức 40.500
 - Hàn Quốc 20.300
 - Mexico 8.900
 - Trung Quốc 4.400
 - Ấn Độ 1.200

Nguồn: CIA, World Factbook, 2010

CÔNG NGHIỆP HÓA

- Công nghiệp hóa là gì?
 - Công nghiệp một cách tổng quát bao gồm (1) khoáng sản và khai thác đá, (2) công nghiệp chế tạo và (3) tiện ích công cộng
 - Khi đề cập đến công nghiệp hóa, người ta thường nói đến *sự tăng trưởng của khu vực công nghiệp chế tạo*

TẠI SAO PHẢI ƯU TIÊN CÔNG NGHIỆP HÓA?

- Phát triển công nghiệp chế tạo gắn liền với tăng trưởng trong lịch sử
- Quy luật Engel và tầm quan trọng của khu vực nông nghiệp giảm dần
- Năng suất nông nghiệp tăng cùng với công nghiệp hóa
- Tạo ra công ăn việc làm
- Sử dụng nguồn tài nguyên đất đai có hiệu quả hơn: Singapore và Hồng Kông
- Các nước hùng mạnh nhất trên thế giới là những nước công nghiệp hóa mạnh nhất

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA: TIỀN TRÌNH THỰC HIỆN

- Những ngành công nghiệp nào được thúc đẩy?
 - Ngành nào cần phải ưu tiên? Xuất khẩu hay thị trường trong nước?
 - Ai sẽ thúc đẩy?
 - Sử dụng những tiêu chí gì?
 - Lợi thế so sánh?
 - Triển vọng thị trường trong tương lai?
 - Đánh giá dự án?
 - Mối liên kết?

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA THAY THẾ NHẬP KHẨU

- Công nghiệp hóa thay thế nhập khẩu được chấp nhận bởi nhiều nước đang phát triển trước những năm 70
- Tiền đề
 - Khó chiếm lĩnh thị trường bên ngoài
 - Cần thời gian để phát triển các ngành công nghiệp non trẻ
- Mục tiêu
 - Xây dựng cơ sở công nghiệp mạnh
 - Tạo công ăn việc làm
 - Xây dựng đội ngũ lao động có kỹ năng cao

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA THAY THẾ NHẬP KHẨU

- Tỷ suất bảo hộ hiệu dụng đối với ngành công nghiệp chế tạo
 - Mexico (1960) 26
 - Phillipin (1965) 61
 - Brazil (1966) 113
 - Chile (1961) 182
 - Pakistan (1963) 271

Nguồn: Bela Balassa, The Structure of Protection in Developing Countries: Johns Hopkin Press, 1971

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA THAY THẾ NHẬP KHẨU

- Để bảo hộ các ngành công nghiệp non trẻ trong nước cần thiết sử dụng rào cản thương mại, trợ cấp và kiểm soát ngoại hối
 - Sự can thiệp của nhà nước thay thế cho thị trường
- Lợi ích nhận được
 - Đi tắt trong phát triển nhanh các ngành công nghiệp chế tạo
 - Tạo được sức mạnh tổng hợp

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

TẠI SAO PHẢI ƯU TIÊN CÔNG NGHIỆP CHẾ TẠO?

- Lập luận ngành công nghiệp non trẻ
 - Được đề xuất bởi Hamilton (1791), List (1856) và Mill (1909)
 - Lợi thế so sánh động: các nước đang phát triển có lợi thế so sánh tiềm năng trong các ngành công nghiệp chế tạo
 - Ban đầu các ngành công nghiệp này khó cạnh tranh được với các ngành công nghiệp đã hình thành trước từ các nước công nghiệp

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

TẠI SAO PHẢI ƯU TIÊN CÔNG NGHIỆP CHẾ TẠO?

- Để cho các ngành này mở rộng quy mô, chính phủ cần phải có sự hỗ trợ để có thể cạnh tranh quốc tế
- Sử dụng thuế quan, hạn ngạch hoặc những công cụ khác để bảo hộ các ngành công nghiệp còn non trẻ
- Yêu cầu đối với ngành được bảo hộ :
 - Ngành công nghiệp được bảo hộ phải là ngành tiềm năng có $NPV > 0$
 - Không có thị trường tài chính hiệu quả để hỗ trợ cho phát triển ngành
 - Thời gian bảo hộ đối với ngành được bảo hộ phải xác định rõ.
 - Sự can thiệp chính sách ngoại thương phải là tối ưu

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

TẠI SAO PHẢI ƯU TIÊN CÔNG NGHIỆP CHẾ TẠO?

- Thẩm định NPV của ngành
 - NPV tài chính >0
 - NPV kinh tế dương >0
- Nếu NPV >0 , vấn đề là tại sao thị trường vốn không tài trợ cho dự án này?
- Lập luận thất bại thị trường vốn
 - Tại sao chúng ta mong đợi là chính phủ sẽ làm tốt hơn so với thị trường?
 - Những gì là thất bại của thị trường vốn?
 - Hình thức can thiệp nào là tối ưu?
 - Tại sao chúng ta tin những ngành này có thể trưởng thành?
 - Làm sao chính phủ huỷ bỏ chính sách bảo hộ tạm thời như đã cam kết?

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

VẤN ĐỀ CỦA CÔNG NGHIỆP HÓA THAY THẾ NHẬP KHẨU

- Vấn đề của chiến lược
 - Tạo ra một khu vực công nghiệp không hiệu quả, chất lượng sản phẩm thấp, chi phí cao, cạnh tranh thấp (Pakistan và Ấn Độ)
 - Quy mô thị trường trong nước không đủ lớn để các ngành công nghiệp đa dạng đạt được hiệu quả
 - Tỷ giá bị bóp méo và thâm hụt tài khoản vãng lai
 - Nợ nước ngoài tăng do nhập khẩu máy móc, thiết bị
 - Phân phối lại giữa người tiêu dùng và các doanh nghiệp được bảo hộ
 - Các ngành non trẻ thường trở thành các ngành tìm kiếm đặc lợi chống lại áp lực trưởng thành

VẤN ĐỀ CỦA CÔNG NGHIỆP HÓA THAY THẾ NHẬP KHẨU

- Nhiều nước theo đuổi chiến lược này không có dấu hiệu bắt kịp các nước phát triển
 - Ở Ấn Độ, sau 20 năm theo đuổi chiến lược này (1950-1970) thu nhập bình quân trên đầu người tăng không đáng kể
- Có cần thiết bảo hộ để phát triển các ngành công nghiệp chế tạo?
 - Vào năm 1980 Hàn Quốc trở thành một nước xuất khẩu xe hơi trong khi vào những năm 1960 họ thiếu cả vốn và lao động kỹ năng

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU

- Phát triển các ngành công nghiệp dựa trên khai thác lợi thế so sánh các ngành mạnh nhất
 - Yếu tố trung tâm: tự do hóa thương mại với cơ chế khuyến khích công bằng
 - Xuất khẩu tập trung vào sản phẩm có lợi thế so sánh
 - Phá giá đồng tiền trong nước thường là biện pháp khuyến khích ban đầu
 - Chính sách hỗ trợ không quá tập trung vào “trợ cấp xuất khẩu”
 - Vốn nước ngoài được sử dụng để chuyển giao công nghệ và tiếp cận thông tin từ nước ngoài
- Sự thịnh vượng lan truyền đến các ngành khác trong nền kinh tế

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU

- Lợi ích từ chiến lược
 - Tạo ra các ngành công nghiệp có khả năng cạnh tranh
 - Chuyển giao công nghệ từ nước ngoài
 - Tạo được việc làm
 - Tạo được nguồn thu ngoại tệ
 - Khai thác được lợi thế kinh tế theo quy mô
 - Tăng tiết kiệm và tích lũy vốn nhanh
 - Phân phối lại của cải và thay đổi vị thế chính trị của các nhóm lợi ích
- Vấn đề của chiến lược
 - Thông tin, thị trường không hoàn hảo, tiếp cận thị trường, sự lan truyền của lợi ích
 - Phụ thuộc vào những nước lớn và các công ty đa quốc gia

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU

- Các nước Châu Á tăng trưởng nhanh
 - Nhật Bản, Đài Loan, Hàn Quốc, Hồng Kông, Singapore
 - Malaysia, Thái Lan, Indonesia, Phillipine, Trung Quốc

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU: KINH NGHIỆM CỦA ĐÀI LOAN VÀ HÀN QUỐC

- Hàn Quốc
 - Hướng về xuất khẩu từ những năm 60
 - Ban đầu tập trung vào những sản phẩm công nghiệp thâm dụng lao động như dệt may, lụa, ván ép.
 - Thúc đẩy công nghiệp nặng-thép, hóa dầu và kim loại- vào những năm 1970

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU: KINH NGHIỆM CỦA ĐÀI LOAN VÀ HÀN QUỐC

- Các công cụ xúc tiến xuất khẩu
 - Quốc hữu hóa ngân hàng và phân bổ tín dụng cho xuất khẩu
 - Trợ cấp, miễn thuế và thuế quan nhằm nâng cao khả năng cạnh tranh của khu vực xuất khẩu
 - Thường xuyên phá giá đồng tiền
 - Tiến hành đồng thời bảo hộ trong nước và thúc đẩy xuất khẩu
 - Hình thành các khu chế xuất nhưng hạn chế khuyến khích FDI
 - Đầu tư mạnh vào cơ sở hạ tầng và khu công nghiệp
 - Biện pháp khuyến khích bằng thể chế

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU: KINH NGHIỆM CỦA ĐÀI LOAN VÀ HÀN QUỐC

• Đài Loan

- Hướng về xuất khẩu từ 1960 do Mỹ thông báo cắt giảm viện trợ
- Ban đầu khuyến khích các ngành công nghiệp nhẹ, thâm dụng lao động như nhựa, sợi tổng hợp, may mặc, linh kiện điện tử, thiết bị gia dụng.
- Tập trung vào các ngành công nghiệp nặng, thâm dụng vốn từ những năm 1970
- Tập trung vào các ngành công nghệ cao vào những năm 1980 như công nghệ thông tin, sinh học, chế tạo máy, công nghệ môi trường

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU: KINH NGHIỆM CỦA ĐÀI LOAN VÀ HÀN QUỐC

• Các công cụ xúc tiến xuất khẩu

- Phá giá để nâng cao khả năng cạnh tranh
- Giảm thuế nhập khẩu và những kiểm soát nhập khẩu đầu vào sản xuất cho hàng xuất khẩu
- Các biện pháp ưu đãi cho xuất khẩu như tín dụng rẻ cho xuất khẩu, miễn thuế thu nhập, phí bảo hiểm xuất khẩu thấp.
- Vai trò của phân bổ tín dụng nhỏ
- Khuyến khích FDI nhằm tận dụng công nghệ và kỹ năng chuyên môn
- Phát triển các khu chế xuất nhằm giành những ưu đãi cho nhà xuất khẩu
- Sự phối hợp giữa doanh nghiệp nhà nước và tư nhân

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU: KINH NGHIỆM CỦA ĐÀI LOAN VÀ HÀN QUỐC

- Khác biệt giữa Hàn Quốc và Đài Loan
 - Chính phủ Hàn quốc can thiệp mạnh hơn vào các ngành chọn lọc
 - Giá tín dụng của Hàn Quốc rẻ hơn
 - Hàn Quốc dựa vào các Chaebol trong khi Đài Loan dựa vào DNNVV

8/10/2012

Trương Quang Hưng-FETP

CÔNG NGHIỆP HÓA HƯỚNG VỀ XUẤT KHẨU: KINH NGHIỆM CỦA ĐÀI LOAN VÀ HÀN QUỐC

- Thành tựu
 - Cả 2 nước đều có mức tăng trưởng cao (8-10%) trong gần 30 năm
 - Thu nhập bình quân đầu người tăng từ 200 đô la (1950) đến trên 10.000 đô la (1990)
- Điểm khác biệt
 - Chi phí tăng trưởng của Hàn Quốc cao hơn: Tỷ trọng đầu tư của Hàn Quốc 35% trong khi của Đài Loan là 25%
 - Hàn Quốc nợ nước ngoài trong khi Đài Loan xuất khẩu vốn

TĂNG TRƯỞNG VÀ MỞ CỬA

- Tăng trưởng và xuất khẩu đi kèm nhau nhưng quan hệ nhân quả không rõ ràng
 - Không có nước nào tăng trưởng mà không xuất khẩu
 - Vấn đề là xuất khẩu tạo ra tăng trưởng hay tăng trưởng tạo ra khả năng cạnh tranh xuất khẩu?
- Còn nhiều bất đồng giữa tăng trưởng và mức độ mở cửa nền kinh tế
 - Nhiều nghiên cứu cho rằng tăng trưởng và mở cửa có quan hệ với nhau
 - Đo lường mở cửa như thế nào?
 - Mở cửa là đủ cho tăng trưởng? Còn cải cách chính sách nào khác để hỗ trợ cho tăng trưởng?

CẢI CÁCH ĐỊNH CHẾ BÊN TRONG NỀN KINH TẾ

- Các yêu cầu về định chế
 - Tự do hóa ngoại thương yêu cầu phải minh định quyền tài sản và cơ chế thực thi hiệu quả
 - Ổn định kinh tế vĩ mô
 - Giảm thâm hụt trong cán cân ngoại thương và ngân sách
 - Chế độ tỷ giá và chính sách tỷ giá
 - Bảo hiểm xã hội
 - Quản trị xung đột

CẢI CÁCH ĐỊNH CHẾ BÊN TRONG NỀN KINH TẾ

- Các nhóm đặc lợi
 - Các nhóm đặc lợi thường chống lại cải cách ngoại thương theo xu hướng tự do
 - Làm sao vượt qua sự chi phối của nhóm lợi ích trong nền kinh tế?
- Tác động xã hội
 - Cải cách ngoại thương tạo ra người thắng và kẻ thua
 - Sự hỗ trợ về chính trị sẽ bị xói mòn khi nhiều người thua hơn người thắng trong trung hạn
- Cần phải thiết kế các chương trình hỗ trợ cho các nhóm dễ bị tổn thương
 - Ai là những người dễ bị tổn thương?
 - Bù đắp bằng cách nào?